

DELFLAND ZET MES IN KWIJTSCHELDING

ARM O E D E B E L E I D

IS DAT IETS VOOR EEN WATERSCHAP?

Tekst Hans Oerlemans | Beeld iStockphoto

AWP: 'Het is een verkeerd signaal als mensen denken dat waterveiligheid en waterzuivering gratis voorzieningen zijn'

Met uitgerekend een besluit dat niets met water te maken heeft, ontketende het hoogheemraadschap van Delfland afgelopen najaar een fel publiek debat. Woedende wethouders, boze brieven van maatschappelijke organisaties en veel media-aandacht. Centrale vraag: is armoedebeleid een verantwoordelijkheid van het waterschap? Nee, zegt de huidige coalitie in Delfland.

Op 19 november 2015 besloot de verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Delfland de kwijtschelding van de zuiveringsheffing te schrappen. Met 22 stemmen vóór en acht tegen kreeg het voorstel een ruime meerderheid. In 2016 wordt de kwijtschelding gehalveerd en vanaf 2017 betalen de 50.000 ingezetenen met de laagste inkomens het volle tarief. Dat betekent: 94 euro voor een alleenstaande en 283 euro voor een huishouden met kinderen. De kwijtschelding van de watersysteemheffing (voor stevige dijken en droge voeten) staat niet ter discussie.

VERVUILER BETAALT

Directe aanleiding voor het besluit zijn de snel oplopende kosten. In 2014 heeft Delfland 15,3 miljoen euro kwijtgescholden, waarvan 9,3 miljoen aan zuiveringsheffing en 6 miljoen aan watersysteemheffing. In 2005 ging het nog om 2 miljoen euro. Bij ongewijzigd beleid zou het bedrag verder oplopen tot 19 miljoen in 2019.

Die sterke stijging valt te verklaren uit de toegenomen armoede in het werkgebied met steden als Delft, Den Haag en Rotterdam (gedeeltelijk) én de forse verhoging van de tarieven. Delfland heeft vervuit het hoogste zuiveringstarief van het land en heeft als eerste en tot nu toe enige waterschap besloten de kwijtschelding af te schaffen.

Na de verkiezingen in maart 2015 kwam een brede coalitie tot stand van VVD, Algemene Waterschapspartij (AWP), CDA, Water Natuurlijk en de twee geborgde categorieën Bedrijven en Ongebouwd. Een kernpunt uit het beleidsprogramma is versobering van de kwijtschelding. De coalitie hanteert het principe 'de vervuiler betaalt'. Alle ingezetenen vervuilen water, dan moeten ze ook allemaal in gelijke mate meebetalen aan de zuivering, ongeacht hun inkomen.

SOLIDAIR OF NIET

Hoogheemraad Ries Smits (VVD), met financiën in zijn portefeuille, stelt in *Het Waterschap* (het magazine van de Unie van Waterschappen) dat de maatregel noodzakelijk is om de >

PvdA: 'Onze verantwoordelijkheid voor de burgers gaat verder dan alleen waterveiligheid en schoon water'

kwijtschelding van de watersysteemheffing voor de toekomst veilig te stellen. Door de oplopende kosten is kwijtschelding van alle lasten onhoudbaar geworden. Het zou leiden tot onacceptabel hoge tarieven voor degenen die wel betalen.

Fractielid Guido van der Wedden van AWP Delfland voert nog een ander argument aan: "Het is een verkeerd signaal als mensen denken dat waterveiligheid en waterzuivering gratis voorzieningen zijn. Voor vergelijkbare diensten als gas, drinkwater en elektriciteit kun je ook geen kwijtschelding krijgen." Hij noemt het een kwestie van solidariteit: allemaal samen de lasten dragen.

De verdedigers van kwijtschelding spreken ook over solidariteit, maar vanuit een geheel andere invalshoek. "Het waterschap is geen bedrijf, maar een overheid", zegt Leon Hombergen, fractievoorzitter van de PvdA. "Onze verantwoordelijkheid voor de burgers gaat verder dan alleen waterveiligheid en schoon water. We moeten oog hebben voor het feit dat 50.000 mensen van een inkomen op de armoedegrens moeten leven. Velen kunnen daar niet of nauwelijks van rondkomen. Wie een goed inkomen heeft, kan best iets meer betalen om de allerarmsten te ontzien."

Hoogheemraad Hans Middendorp (AWP) stelt daar tegenover: "Armoedebeleid is door het kabinet gedelegeerd naar de gemeenten. Zij krijgen daar geld voor. Het waterschap is als functionele overheid – naar onze mening – niet het sluitstuk van het gemeentelijke armoedebeleid." Als er iets gedaan moet worden voor de allerarmsten dan is het kabinet aan zet en niet het waterschap.

ACHTER VERVUILERS AAN

Hombergen ziet dat anders: "Gemeenten en rijk doen er alles aan om de koopkracht van de laagste inkomens op peil te houden. We hebben ons als waterschap daar altijd bij aangesloten. Die samenwerking wordt nu eenzijdig en zonder overleg vooraf opgezegd. Delfland stelt zich op tegenover de gemeenten bij een kwestie die niets met water te maken heeft. Ik vind dat we met mate de confrontatie moeten opzoeken en alleen op punten die met onze kerntaken te maken hebben. Deze kwestie heeft de positie van Delfland verzwakt, terwijl bestuurlijke samenwerking essentieel is voor goed waterbeheer."

Hoe reageert Hombergen op het argument dat waterzuivering een product is, vergelijkbaar met gas, elektra en drinkwater? "De baten zijn niet individueel maar collectief. We zorgen voor schoon water in grachten en sloten, bescherming van de volksgezondheid en bescherming van waterflora en -fauna. Daar zou de discussie over moeten gaan: Hoe kan het dat in grote delen van ons werkgebied het oppervlaktewater nog steeds verre van schoon is? Laten we achter de vervuilers aangaan in plaats van achter huishoudens met lage inkomens. Ook wij vinden de tarieven erg hoog, maar er zijn andere middelen om de kosten te beheersen."

"DOE DIT NIET"

Wethouder Rabin Baldewsingh van Sociale Zaken van Den Haag en collega-wethouders spraken het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap van Delfland toe voorafgaande aan de beslissende vergadering. "Doe dit niet", zei hij. "In ons vangnet voor de minima ontstaan scheuren. Belasting verlagen ten koste van de allerarmsten is een politieke keuze. Asociaal en ondoordacht."

Het mocht niet baten, net zo min als protesten van kerkelijke instellingen en andere maatschappelijke organisaties. Een grote meerderheid steunde het voorstel. De gemeente Den Haag onderzoekt nu de mogelijkheid inwoners met een minimuminkomen te compenseren voor het wegvallen van de kwijtschelding.

Minister Plasterk (Binnenlandse Zaken) kreeg in september 2015 Kamervragen over het voornemen van Delfland. Hij antwoordde onder meer dat geen enkel ander waterschap de kwijtschelding heeft afgeschaft of voornemens is dat te doen. “Wel is het zo dat waterschappen, gegeven de omvang van de kwijtschelding (voor 2015 naar verwachting ruim 83 miljoen euro) nadenken over mogelijkheden om de kwijtschelding in de toekomst beheersbaar te houden.” De minister ziet daarbij voor zichzelf geen

rol weggelegd. Kwijtschelding is een zaak waarover waterschappen als democratisch gekozen besturen zelfstandig beslissingen nemen.

Het ‘beheersbaar houden’ speelt bij het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Het college heeft hierover een passage opgenomen in het coalitieakkoord: “We realiseren ons dat helemaal afschaffen nu geen reële optie is. Met oog voor de omgeving en partners willen wij op genuanceerde en besliste wijze in deze bestuursperiode concrete uitvoeringsstappen zetten in het inperken van de huidige kwijtscheldingsregeling.”

VERRUIMING KWIJTSCHELDING

Een heel ander geluid komt uit het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Daar is sprake van het onverkort handhaven én zelfs verruiming van het beleid. Dit jaar komen voor het eerst ook AOW-ers zonder aanvullend pensioen in aanmerking. Wat meespeelt is dat de post ‘oninbaar en kwijtschelding’ relatief beperkt is met in totaal 7 miljoen euro, op een verwachte belastingopbrengst van 217 miljoen (2,6 procent). In Delfland zou de kwijtschelding bij ongewijzigd beleid oplopen tot 10 procent van de begroting.

“Ook wij houden de gederfde inkomsten door kwijtschelding scherp in de gaten”, zegt heemraad Jan Kramer (CDA) met Middelen en Organisatie in zijn portefeuille. “Maar daar ging de discussie in het algemeen bestuur niet over. Een grote meerderheid wil omzien naar mensen die echt in de knel zitten. Is dat inkomenspolitiek of armoedebelief? Nee, zo wil ik het niet noemen. Maar mensen die al op het absolute minimum zitten, moet je niet verder in de financiële problemen brengen. Los nog van de vraag of de aanslag überhaupt wel te innen valt. Naast de verruiming voor AOW-ers was er ook een sterke roep om ondernemers met een minimuminkomen te ontzien. We doen daar nu onderzoek naar. Het punt zal terugkomen op de agenda als we praten over de kwijtschelding in 2017.” |

WAT GAAT HET OPLEVEREN?

Naast principiële, sociale en bestuurlijke aspecten heeft de kwestie van de kwijtschelding ook nog een praktische kant. Wat levert het op? Betekent 9,3 miljoen euro minder kwijtschelding 9,3 miljoen extra inkomsten voor het hoogheemraadschap van Delfland? Voor- en tegenstanders gaan ervan uit dat de opbrengst veel lager zal zijn. In huishoudens op bijstandsniveau belandt de nota van het waterschap vermoedelijk op een geduldige stapel nog te betalen rekeningen of erger: in de prullenbak. Wie al jaren op de armoedegrens leeft, heeft veelal schulden en zit vast aan afbetalingsverplichtingen.

De inning zal gepaard gaan met extra voorlichting, veel telefoontjes naar het callcenter, aanmaningen en huisbezoeken. De Regionale Belasting Groep (RBG) incasseert de waterschapsbelasting in opdracht van Delfland. RBG heeft op de begroting 2016 een extra kostenpost opgevoerd van 800.000 euro voor werkzaamheden als gevolg van de afschaffing van de zuiveringsheffing. Het gaat onder meer om 35.000 telefoongesprekken en 7.500 huisbezoeken. In 2017 zou eenzelfde bedrag nodig zijn.

Verder is er nog de garantie van het bestaansminimum. Een aanslag mag niet worden geïnd als het inkomen daarmee onder de belastingvrije voet zakt. Het college van Delfland zegt de meest schrijnende gevallen te willen ontzien, zoals huishoudens die in de schuldsanering zitten. Hoe dan ook betekent de maatregel veel nieuwe bureaucratie.

De inschattingen van de opbrengst lopen uiteen. Het college van Delfland gaat uit van een opbrengst in 2016 van circa 2 miljoen euro, terwijl de oppositie becijfert dat het hooguit zes ton zal zijn. De opbrengst wordt ingezet voor een verlaging of – bij tegenvallers – vermindering van de tarieven. De ingezetenen van Delfland betalen door deze maatregel vanaf 2017 waarschijnlijk circa 10 euro minder aan belasting (30 euro voor een gezin).